

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 45678-2021

Medewerker	:	Jorrit Boxum
Team	:	Werk Inkomen Zorg
Datum	:	8 november 2021
Portefeuillehouder	:	wethouder H.T.J. Kamphuis

<p>BIJLAGEN:</p> <p>☒ Beleidskader inburgering van statushouders</p> <p>☒ Advies Beleidskader inburgering van statushouders Adviesraad Samenleving</p> <p>☒ Antwoordbrief op advies van Adviesraad Samenleving</p>
<p>AFSTEMMING MET →</p> <p>- Adviesraad Samenleving</p>
<p>☒ Actief openbaar</p> <p>☐ Niet actief openbaar</p> <p>☐ Actief openbaar, eerst contact met steller van deze adviesnota</p>
<p>ONDERWERP</p> <p>Beleidskader nieuwe Wet inburgering: Inburgering van statushouders</p>

BESLUIT burgemeester en wethouders:

1. De raad voor te stellen om in te stemmen met het Beleidskader nieuwe Wet inburgering: Inburgering van statushouders.
2. In te stemmen met de antwoordbrief als reactie op het advies van de Adviesraad Samenleving.
3. De toezeggingen aan de raad met nummer 401 en 402 af te doen via het raadsvoorstel.

SAMENVATTING

Per 1 januari 2022 gaat de nieuwe Wet inburgering in. Deze wet legt de regie op inburgering bij de gemeenten. Dit wil zeggen dat de gemeente de regie heeft over het gehele inburgeringstraject van de inburgeraar, vanaf de vestiging in de gemeente tot aan een geslaagde inburgering. Hiermee krijgt inburgering meer verbinding met de verschillende gebieden binnen het sociaal domein, zoals: participatie, gezondheid, financiën en het hebben van een sociaal netwerk. Ons doel is dat nieuwkomers, oudkomers en de zogenaamde ondertussengroep snel, goed en volwaardig meedoen in de gemeente Olst-Wijhe.

De nieuwe Wet inburgering zal worden uitgevoerd met de middelen die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt. Gelet op alle verplichtingen in relatie tot het budget zijn de mogelijkheden tot extra ondersteuning en begeleiding redelijk beperkt. Daarnaast zijn we ons bewust van de heroverweging en de mogelijke gevolgen van de uitkomsten van de bestuursopdracht voorliggend veld.

Om op een goede manier uitvoering te geven aan de nieuwe wet is het wenselijk om een Consulent inburgering aan te stellen voor 28 uur per week. Deze consulent is verantwoordelijk voor: de kennismaking op het AZC, de brede intake, opstellen persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP), begeleiding en regie bij participatie en regie bij het verdere inburgeringstraject. Ook kunnen we hiermee de huidige succesvolle ondersteuning aan oudkomers en de ondertussengroep voortzetten.

Op deze manier: bieden we maatwerk, communiceren we in korte lijnen en borgen we dat we cultuursensitief werken. Daarnaast voert de Consulent inburgering regie op het hele netwerk van samenwerkende organisaties rond de inburgeraar.

INLEIDING

Aanleiding tot dit voorstel is de invoering van de nieuwe Wet inburgering per 1 januari 2022. Deze wet legt de regie op inburgering bij de gemeenten. In de huidige situatie zijn inburgeraars zelf verantwoordelijk voor hun inburgeringstraject. Hiervoor kunnen zij geld lenen bij DUO. De Gemeente Olst-Wijhe is al wel betrokken bij veel inburgeraars binnen de Participatiewet en de Wmo. De doelgroep is dus bekend, maar binnen de nieuwe wet krijgen we de regie over het gehele inburgeringstraject, vanaf de vestiging in de gemeente tot aan een geslaagde inburgering. Ons doel is dat nieuwkomers én oudkomers snel, goed en volwaardig meedoen in gemeente Olst-Wijhe.

De nieuwe wet is van toepassing op inburgeringsplichtigen van achttien jaar en ouder die zich vanaf 1 januari 2022 vestigen in een Nederlandse gemeente. Deze groep noemen we nieuwkomers. Daarnaast kennen we de groep oudkomers. Dit zijn statushouders die hun inburgeringstraject hebben afgerond of ontheven zijn van inburgering. Ten slotte is er de zogenaamde ondertussengroep. Dit zijn de statushouders die voor 1 januari 2022 onder het huidige stelsel zijn gestart met een inburgeringstraject en dit nog niet hebben afgerond. Dit beleidskader richt zich in eerste instantie op de nieuwkomers, de doelgroep van de nieuwe Wet inburgering. Het beleidskader gaat in op:

1. Welke wettelijke taken hebben we binnen de wet inburgering?

Deze taken liggen in de wet al grotendeels vast. Het gaat hierbij om: het afnemen van de brede intake en de leerbaarheidstoets en het opstellen van het persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP). Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor het inzetten van een leerroute die aansluit op de mogelijkheden van de inburgeraars. Dit zijn:

- De B1-route, gericht op het leren van de taal op B1-niveau en daarnaast het verkrijgen van betaald werk. Naar verwachting gaat dit jaarlijks om 9 asielmigranten en 2 gezinsmigranten.
- De Onderwijsroute, gericht op het behalen van een startkwalificatie en het leren van de taal. Naar verwachting gaat dit jaarlijks om 4 asielmigranten.
- De Zelfstandigheidsroute (Z-route) gericht op het leren van de taal en zo zelfstandig mogelijk deelnemen aan de samenleving. Naar verwachting gaat dit jaarlijks om 2 asielmigranten.

Wij hebben ervoor gekozen deze routes in regionaal verband in te kopen. Ook organiseren we de verplichte Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP), het Participatie Verklaringstraject (PVT), financiële ontzorging en maatschappelijke begeleiding (door Vluchtelingenwerk).

2. Welke resultaten willen behalen binnen de nieuwe Wet inburgering?

Het beleid ter ondersteuning van inburgeraars is opgesteld aan de hand van drie pijlers. Dit zijn:

- Pijler 1: Voldoende beheersing van de Nederlandse taal.
- Pijler 2: Meedoen door betaald werk
- Pijler 3: Positieve gezondheid

De ambities zijn in het beleidskader per pijler vertaald naar concrete doelstellingen en resultaten.

Pijler 1: Voldoende beheersing van de Nederlandse taal.

Beoogde resultaten:

- Iedere nieuwkomer heeft een individueel plan van aanpak (PIP) met daarin opgenomen een passende leerroute en ondersteuning om de taalvaardigheid te verbeteren. Daarnaast is er aandacht voor de ontwikkeling van digitale vaardigheden.

Pijler 2: Meedoen door betaald werk.

Beoogde resultaten:

- Iedere nieuwkomer heeft een individueel plan van aanpak op maat met daarin opgenomen passende ondersteuning om stappen naar betaald werk en/of een (vervolg)opleiding te zetten.

- Zoveel mogelijk nieuwkomers met perspectief op werk hebben binnen de inburgeringstermijn een betaalde baan of volgen een passende opleiding.
- Daar waar gestelde doelen niet haalbaar blijken stellen we deze tijdig bij in het PIP.

Pijler 3: Positieve gezondheid.

Beoogde resultaten:

- Statushouders in de gemeente Olst-Wijhe weten waar ze terecht kunnen voor advies en ondersteuning op het gebied van gezondheid en opvoeding.
- De consulent inburgering signaleert en verwijst binnen het netwerk bij gezondheidsvraagstukken bij inburgeraars.

3. Wat is de rol van de nieuw in te vullen functie van Consulent inburgering?

Eind 2018 heeft de gemeenteraad besloten tot de inzet van een gespecialiseerde Consulent statushouders. Deze richt zich op het bevorderen van de participatie van statushouders en regisseert het netwerk van organisaties die hierbij betrokken zijn. De inburgering is binnen de huidige wet de verantwoordelijkheid van de statushouder zelf. Sinds de inzet van de Consulent statushouders is er een opvallende positieve ontwikkeling onder statushouders in onze Gemeente.

De middelen maken het mogelijk de inzet van een Consulent statushouders structureel te maken. Daar waar de gespecialiseerde consulent in het huidige stelsel slechts verantwoordelijk is voor de participatie van statushouders, is deze onder de nieuwe wet verantwoordelijk voor het begeleiden van het gehele inburgeringstraject. Het is dan ook passend deze functie bij invoering van de nieuwe wet aan te passen van Consulent Statushouders naar Consulent Inburgering. Deze consulent is immers verantwoordelijk voor het begeleiden van het gehele inburgeringstraject. Dit bestaat uit: kennismaking op het AZC, brede intake, opstellen PIP, begeleiding en regie bij Participatie en het verdere inburgeringstraject.

Daarnaast zetten we de ondersteuning binnen de Participatiewet aan oudkomers en de ondertussengroep graag voort vanuit de gespecialiseerde consulent. Dit heeft in de periode 2019-2021 tot positieve resultaten geleid. Dit gaat om een caseload van ongeveer 80 klanten. Voor een deel van deze groep is de gespecialiseerde consulent een meerwaarde, een ander deel kan bijvoorbeeld na het succesvol afronden van het inburgeringstraject na drie jaar worden overgedragen naar een reguliere Consulent werk.

Hiermee borgen we een goede uitvoering van de brede opdracht binnen de nieuwe Wet inburgering (brede intake, PIP, voortgangsgesprekken bij duaal traject) en kunnen we de gespecialiseerde begeleiding aan oudkomers/ondertussengroep voortzetten binnen de Participatiewet. Dit hangt samen met een jaarlijkse kostenpost van € 60.000. Dit kan volledig gefinancierd uit de middelen die de gemeente ontvangt van het Rijk voor uitvoering van de Wet inburgering.

BEOOGD RESULTAAT

Ons doel is dat nieuwkomers én oudkomers snel, goed en volwaardig meedoen in gemeente Olst-Wijhe. We hebben onze ambities geformuleerd aan de hand van de drie pijlers van ons beleid.

1. Voldoende **beheersing van de Nederlandse taal**. Alle statushouders in onze gemeente beheersen de Nederlandse taal voldoende om mee te kunnen doen in onze gemeente.
2. **Meedoen door betaald werk**. Alle statushouders in onze gemeente krijgen de kans om mee te doen, bij voorkeur door betaald werk of onderwijs.
3. **Positieve gezondheid**. Gezondheidsproblemen staan statushouders niet in de weg om mee te kunnen doen in onze gemeente.

Dit bereiken we met name door de inzet van een Consulent inburgering voor 28 uur per week en door het verbinden van de verschillende wetten en regelingen in het sociaal domein.

KADER

- De Wet inburgering is nieuwe wetgeving. Momenteel is de gemeente alleen betrokken bij deze doelgroep op basis van andere wetten zoals de Participatiewet of de Wmo. De nieuwe wet geeft de gemeente regie over het gehele traject en veel nieuwe taken en verantwoordelijkheden.
- Er bij invoering van de Wet inburgering nadrukkelijk geen sprake van een decentralisatie zoals bij bijvoorbeeld de Participatiewet. Gemeenten hebben de regie in de vorm van medebewind. De uit te voeren activiteiten en bijbehorende kosten liggen al grotendeels vast. De mogelijkheden tot een eigen lokaal beleid zijn dus beperkt.
- Het beleidskader nieuwe Wet inburgering vloeit inhoudelijk voort uit: de nota Participatie van statushouders vanaf 2019 en de Evaluatie bestuursopdracht uitvoering Werk en Inkomen welke eind 2018 door de gemeenteraad zijn vastgesteld.
- In oktober 2020 heeft het college een plan van aanpak vastgesteld. Deze startnotitie beschrijft het te doorlopen proces en enkele uitgangspunten voor het nieuwe beleid. Dit plan van aanpak is gevolgd bij de totstandkoming van het beleidskader.

ARGUMENTEN

Argumenten bij het voorstel om per ingang van de nieuwe wet (1 januari 2022) een Consulent inburgering aan te stellen op structurele basis voor 28 uur per week voor € 60.000 per jaar, gefinancierd uit de middelen die de gemeente ontvangt van het Rijk voor uitvoering van de Wet inburgering.

1. Uit de benchmark statushouders blijkt dat sinds de inzet van een Consulent statushouders per begin 2019 het aantal geslaagden voor de inburgering is toegenomen en nu nagenoeg gelijk is aan de resultaten in de regio. In onze gemeente zijn relatief meer statushouders aan het werk dan in de regio, en ook zijn er duidelijk meer personen (ouder dan 18 jaar) onderwijs gaan volgen. Ook ontvangen minder statushouders een bijstandsuitkering.
2. Door ook binnen de nieuwe wet te werken met een gespecialiseerde consulent bieden we maatwerk, communiceren we in korte lijnen en borgen we dat we cultuur sensitief werken. Daarnaast voert de Consulent inburgering regie op het hele netwerk van samenwerkende organisaties rond de inburgeraar. De Consulent inburgering ziet erop toe dat partners signalen onderling delen zodat er een sluitende ondersteuning is. De Consulent inburgering zorgt voor een goede doorverwijzing binnen de gemeente naar bijvoorbeeld de Wmo of Jeugdwet en daarnaast naar (zorg)instellingen buiten de gemeentelijke organisatie.
3. Wanneer er niet gekozen wordt voor een gespecialiseerde Consulent inburgering betekent dit ook dat het hele brede en nieuwe takenpakket binnen de nieuwe wet belegd moet worden bij de huidige drie Consulenten werk. Het vraagt een flinke (tijds)investering om deze consulenten toe te rusten voor deze nieuwe taken. Dit zal ook grote invloed hebben op hun inzet op de doelgroep van de Participatiewet. De Consulenten werk zullen dan minder tijd en aandacht hebben voor deze groep. Het is daarom dan ook waarschijnlijk dat een deel van de doelgroep van de Participatiewet dan langer afhankelijk zal zijn van een uitkering.

Toezeggingen aan gemeenteraad

In de raadsvergadering van 16 december 2019 is bij het bespreken van het voorstel tot besteding van de extra middelen meicirculaire 2019 voor verhoging taalniveau en oriëntatie rol inburgering een tweetal toezeggingen gedaan aan de gemeenteraad.

Toezegging nummer 401: De wethouder zal kijken hoe de plannen van Vluchtelingenwerk kunnen worden meegenomen in de nieuwe Wet inburgering en zal de raad daarover informeren. Vluchtelingenwerk vroeg aandacht voor preventieve ouderschapsondersteuning in het inburgeringstraject zodat inburgeraars zo min mogelijk stress ervaren bij ouderschapsvraagstukken en zich zo volledig mogelijk op de inburgering kunnen richten. De nieuwe Wet inburgering voorziet in deze behoefte aangezien er integraal naar diverse leefgebieden wordt gekeken, dus niet alleen naar werk en inkomen, maar ook naar bijvoorbeeld financiën, gezondheid en eventuele ondersteuning op het gebied van bijvoorbeeld de Wmo of Jeugd (Jeugdteam of

CJG). Afhankelijk van de noodzakelijke ondersteuning wordt er samengewerkt met andere organisaties. Hiermee is deze toezegging afgedaan.

Toezegging nummer 402: Mochten er financiële middelen overblijven die nu bestempeld zijn voor implementatie en beleidsontwikkeling van de nieuwe Wet inburgering, dan gaan deze middelen naar praktijkgerichte projecten. Er zijn geen financiële middelen overgebleven. De middelen zijn gebruikt voor de ontwikkeling van het beleid van de nieuwe Wet inburgering en de tijdelijke Consulent Statushouders is hiervan bekostigd. Hiermee is deze toezegging afgedaan.

DRAAGVLAK

In oktober 2020 heeft het college een plan van aanpak vastgesteld. Deze startnotitie beschrijft het te doorlopen proces en enkele uitgangspunten voor het nieuwe beleid. In het proces van startnotitie tot beleidskader zijn veel gesprekken gevoerd met alle betrokken partijen zoals: Vluchtelingenwerk, het Taalpunt, ut Huus, Evenmens, beleidsmedewerkers van de regiogemeenten en taalaanbieders.

Uiteraard is ook gesproken met de Adviesraad Samenleving van de gemeente Olst-Wijhe. De Adviesraad verheugt zich erover dat in de nieuwe Wet inburgering de regie weer bij de gemeente komt te liggen en adviseert positief over het beleidskader. De specifieke adviezen van de Adviesraad zijn zoveel mogelijk verwerkt. En in bijgevoegde antwoordbrief wordt namens het college een reactie gegeven op het advies van de Adviesraad Samenleving.

DUURZAAMHEID

N.v.t.

RISICO'S (financieel/juridisch)

De beschikbare financiële middelen vanuit het Rijk om uitvoering te geven aan deze opgave zijn beperkt. Hierbij onderkennen we de volgende risico's:

1. Het aantal te huisvesten statushouders wordt steeds per half jaar bekend gemaakt. Dit aantal kan dus toenemen of afnemen tegenover de geschatte aantallen voor komende jaren. De uitkering vanuit het Rijk ten behoeve van inburgeringsvoorzieningen wordt aangepast aan de veranderende taakstelling. De middelen voor uitvoeringskosten van de wet liggen vast. Dit betekent dat er voorlopig geen extra middelen zijn voor meer personele inzet mocht de taakstelling komende jaren ineens hoger zijn.
2. Er is nog onduidelijkheid over de kosten van de Onderwijsroute. De vergoeding die wij hiervoor ontvangen is: €10.000. De kosten voor de onderwijsroute zijn naar verwachting ongeveer € 18.000. We verwachten dat er jaarlijks slechts enkele van de 15 inburgeringsplichtige asielmigranten aan deze route zal deelnemen. Op Rijksniveau wordt nog onderhandeld over extra middelen. Daarnaast worden er binnen de regionale samenwerking slimme oplossingen voorbereid.
3. De schatting is dat zich jaarlijks 22 asielmigranten vestigen in onze gemeente, waarvan er 15 (70%) inburgeringsplichtig zijn. Dit betekent dat als er enkele individuele inburgeraars of gezinnen een grote ondersteuningsbehoefte hebben, zij een groot beslag kunnen leggen op de beschikbare begeleidingscapaciteit. Dit kan van invloed zijn op de mate waarin we in staat zijn onze doelen te behalen. Dit kan leiden tot het moeten stellen van prioriteiten.

Uitgangspunt blijft dat we de wet uitvoeren binnen het beschikbare budget.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

De nieuwe Wet inburgering wordt uitgevoerd met de beschikbare middelen vanuit het Rijk en de middelen die al begroot zijn voor komende jaren. Het totale overzicht van inkomsten en uitgaven is hiermee als volgt waarbij de specifieke uitkering en overige middelen los van elkaar zijn weergegeven.

	2022	2023	2024	2025
Specifieke uitkering				
Inkomsten	€ 119.944	€ 181.544	€ 196.944	€ 196.944
Uitgaven	€ 119.943	€ 181.543	€ 196.943	€ 196.943

Overige inkomsten				
Middelen voor uitvoeringskosten	€ 63.058	€ 63.075	€ 60.907	€ 58.494
Reeds begrote middelen	€ 25.110	€ 25.110	€ 25.110	€ 25.110
Totaal	€ 88.168	€ 88.185	€ 86.017	€ 83.604
Overige uitgaven				
Totale uitvoeringskosten	€ 88.168	€ 88.185	€ 86.017	€ 83.604
Verschil overige inkomsten/uitgaven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

AANPAK/UITVOERING

Als u instemt met dit voorstel, dan wordt het beleidskader ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad en de opgestelde antwoordbrief aan de Adviesraad Samenleving verzonden. Daarnaast worden de toezeggingen aan de raad met nummer 401 en 402 afgedaan via het bijbehorende raadsvoorstel.